

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	183
Land:	Gaza
Kilde:	Regeringskansliet, Utrikesdepartementet
Titel:	Mänskliga rättigheter på de ockuperade palestinska områdena 2011
Udgivet:	30. juni 2012
Optaget på baggrundsmaterialet:	21. december 2012



REGERINGSKANSLIET

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten kan inte ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna i landet. Information bör sökas också från andra källor.

Utrikesdepartementet

Mänskliga rättigheter på de ockuperade palestinska områdena 2011

ALLMÄNT

Rapporten behandlar läget för de mänskliga rättigheterna på de av Israel ockuperade palestinska områdena (Västbanken, Gaza och östra Jerusalem).

Det palestinska självstyret på Västbanken är begränsat till det som i Osloavtalet definieras som område A, vilket utgör cirka 18 procent av Västbanken och omfattar de större palestinska städerna. Palestinska myndigheten (PA) har administrativ kontroll över ytterligare 22 procent – område B –, medan Israel har ansvar för säkerheten. PA har inte tillgång till, eller jurisdiktion över, resterande 60 procent av Västbanken – område C. Detta område kontrolleras helt av Israel. Sedan maktövertagandet 2007 styrs Gaza av Hamas. Israel drog sig tillbaka från sina bosättningar i Gaza 2005 men har behållit kontrollen över Gazas gränser, luftrum och territorialvatten. Det gör att Sverige och EU fortsatt betraktar Gaza som ockuperat. PA utövar inte heller någon kontroll över östra Jerusalem som sedan 1967 ockuperas av Israel och sedan 1982 är annekterat, det vill säga i praktiken står under israelisk lag och administration.

Läget för de mänskliga rättigheterna i Israel – och på det av Israel ockuperade syrisk Golanområdet – beskrivs i en separat rapport (Mänskliga rättigheter i Israel 2011).

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna

Den palestinska myndighetens tillfälliga grundlag, den så kallade Basic Law, stipulerar att styrelseskicket på de palestinska områdena ska vara parlamentarisk demokrati. Hamas valseger 2006, och maktövertagande av Gaza 2007, har emellertid lett till djup intern splittring vilket i stort har lamslagit det demokratiska politiska systemet. Respekten för de mänskliga rättigheterna på de palestinska områdena påverkas i grunden av den israeliska ockupationen.

Kränkningar begås av såväl Israel som Palestinska myndigheten och de facto-regeringen i Gaza.

Israels agerande

Den israeliska ockupationen påverkar hela de palestinska områdena, särskilt vad gäller palestiniers rörelsefrihet. På Västbanken finns fortsatt ett stort antal vägspärrar och andra hinder, som tillsammans med separationsbarriären på ockuperad mark hindrar palestinier från att nå sina jordbruksmarker samt kraftigt begränsar tillgången till grundläggande service som utbildning och sjukvård.

Antalet palestinska så kallade säkerhetsfångar i israeliska fängelser fortsätter att vara högt och inkluderar även palestinska parlamentariker och före detta ministrar. Administrativa frihetsberövanden utan rättegång är vanligt förekommande och har ökat under 2011. Även barn under 18 år frihetsberövas på detta sätt. Flera israeliska och internationella människorättsorganisationer har presenterat uppgifter om kränkningar av förbudet mot tortyr och annan grym, omänsklig och förnedrande behandling i samband med förhör av palestinier i säkerhetsrelaterade fall.

Dödstraffet är avskaffat i lag. Israel utför fortsatt utomrättsliga avrättningar och använder våld mot civila, inklusive vid fredliga demonstrationer. Endast ett fåtal anmälningar om brott som begås av israeliska myndigheter eller civila mot palestinier på de ockuperade områdena leder till åtal och dom.

Den israeliska bosättningsexpansionen på Västbanken resulterar i att palestinska bostadsområden blir allt mer isolerade. Detta är särskilt påtagligt i östra Jerusalem och område C. Samtidigt har bosättarvåldet mot palestinerna intensifierats avsevärt de senaste åren. Människorättsorganisationer anklagar Israel för att försumma sitt ansvar enligt internationell humanitär rätt att upprätthålla säkerheten för invånarna på de ockuperade områdena.

Yttrande-, tryck-, mötes- och föreningsfriheten i östra Jerusalem lyder under, och ska garanteras av, israelisk lag. Däremot underkastas information som bedöms hota Israels säkerhet militär censur. I såväl östra Jerusalem som på Västbanken hindras ofta fredliga demonstrationer eller skingras med våld. De palestinska institutionerna i östra Jerusalem är fortsatt stängda. Religions- och övertygelsefriheten för palestinier inskränks ofta med hänvisning till säkerhetsskäl.

Vräkningar, husdemoleringar och diskriminerande policy för byggnadstillstånd undergräver systematiskt den palestinska närvaron i främst östra Jerusalem och område C.

Sedan Hamas maktövertagande 2007 hindrar Israel persontrafik och varutransporter mellan Västbanken och Gaza, annat än i undantagsfall (främst humanitära fall). Den tillåtna importen domineras av konsumtionsvaror. Export från Gaza har i princip frysts med undantag för vissa smärre kvantiteter specificerade varor. Införseln av byggnadsmaterial och insatsvaror för industrin via ordinarie gränsövergångar är fortfarande starkt begränsad, vilket bidragit till en illegal tunnelekonomi. Restriktionerna har bidragit till att levnadsstandarden för den genomsnittlige gazabon idag är lägre än i slutet av 90-talet. Arbetslösheten i Gaza sjönk något under 2011 men är fortsatt hög (30,3 procent).

Palestinskt agerande

Framgångarna inom det palestinska statsbyggandet har bidragit till stärkta statliga institutioner och förbättringar inom det palestinska rättsväsendet. Splittringen mellan Fatah och Hamas och delningen mellan Västbanken och Gaza medför emellertid fortsatt förföljelser av politiska motståndare på båda sidor. PA:s grundlag förbjuder godtyckliga frihetsberövanden men sådana rapporteras liksom anklagelser om misshandel och behandling som kan likställas med tortyr.

Dödsstraff finns på straffskalan både på Västbanken och i Gaza. År 2004 utfärdade emellertid den palestinske presidenten ett moratorium för verkställande av dödsstraff. I Gaza ska, enligt uppgift, dödsstraff ha verkställts tre gånger under 2011, trots moratoriet.

Det finns brister i respekten för yttrande-, mötes- och föreningsfriheten, särskilt i Gaza, vilket blev påtagligt bland annat i samband med demonstrationerna i mars 2011 till stöd för en palestinsk försoning. Vissa framsteg i försoningsprocessen har lett till förbättrad yttrandefrihet för journalister på båda sidor.

Levnadsstandarden på de palestinska områdena är överlag relativt låg och i Gaza mycket låg. Den palestinska ekonomin är beroende av internationellt bistånd och cirka 35 procent av befolkningen lever under fattigdomsgränsen. I Gaza är 80 procent av invånarna beroende av olika hjälpprogram. Palestinier på Västbanken och i Gaza omfattas inte automatiskt av någon offentlig hälso- och sjukvård. Kvinnors deltagande i såväl den politiska som yrkesrelaterade sfären är lågt.

Raketbeskjutningar från Gaza mot civila anläggningar i södra Israel, i strid med internationell humanitär rätt, har efter åtgärder från de-facto regeringen i Gaza minskat betydligt under de senaste åren. Dock skedde en viss ökning under 2011.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Vare sig PA eller *Palestine Liberation Organization* (PLO) kan tillträda internationella konventioner om mänskliga rättigheter eftersom dessa är reserverade för stater. Både Israel och PLO åtog sig enligt interimsoverenskommelsen från 1995 att respektera mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. De konventioner om mänskliga rättigheter som Israel har ratificerat (se Mänskliga rättigheter i Israel 2011) är tillämpliga på Israels agerande på de ockuperade områdena.

PA har vid upprepade tillfällen utfäst sig att respektera de mänskliga rättigheterna, exempelvis i den så kallade *Basic Law*, som är PA:s tillfälliga grundlag i avvaktan på att en konstitution kan antas av en självständig palestinsk stat. PLO har även undertecknat den så kallade Barcelona-deklarationen som innehåller avsnitt om respekt för demokratiska processer och efterlevnad av principer om mänskliga rättigheter. Representanter för Hamas har gjort vissa uttalanden i vilka de åtagit sig att respektera mänskliga rättigheter.

Internationella konventioner om mänskliga rättigheter och den internationella humanitära rätten (IHL) är tillämpliga på de ockuperade palestinska områdena. För IHL är den fjärde Genèvekonventionen om skydd av civila i krig särskilt relevant. Israel har förklarat sig villigt att tillämpa konventionens humanitära regler, men accepterar inte att konventionen skulle vara rättsligt bindande.

FN:s kommitté för mänskliga rättigheter uppmanade i sina rekommendationer i juli 2010 Israel att säkerställa att rättigheterna i FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter tillämpas fullt ut, såväl i Israel som i de områden som ockuperas av Israel.

FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter besökte Israel och de palestinska områdena i februari 2011. I samband med besöket uttryckte hon oro över konsekvenserna av den fortsatta ockupationen för skyddet av de mänskliga rättigheterna i Israel och på de palestinska områdena. FN:s chef för humanitära frågor Valerie Amos besökte Israel och de palestinska områdena i maj och specialrapportören för yttrandefrihet i december 2011. En rapport med rekommendationer från specialrapportörens besök kommer att presenteras för FN:s råd för mänskliga rättigheter i juni 2012. FN:s specialrapportör för bostadsfrågor besökte Israel i januari–februari 2012. Israel har tagit emot förfrågningar om besök från specialrapportörerna för tortyr, utomrättsliga, summariska och godtyckliga avrättningar, rasism, utbildning och våld mot kvinnor.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Israels agerande

Israels högsta domstol betraktar inte utomrättsliga avrättningar som olagliga men har belagt dem med vissa restriktioner. Utomrättsliga avrättningar på ockuperat palestinskt område förekommer fortsatt, särskilt genom flygattacker mot personer i Gaza. FN:s kommitté för mänskliga rättigheter uppmanade i sina rekommendationer i juli 2010 Israel att upphöra med utomrättsliga avrättningar och att säkerställa att alla andra möjligheter uttöms innan man tillgriper dödligt våld. Israel uppmanades vidare att genomföra trovärdiga, oberoende utredningar av brott mot de mänskliga rättigheterna, däribland rätten till liv och förbudet mot tortyr.

Tortyr är sedan 1999 förbjudet i israelisk lag. Människorättsorganisationer hävdar att palestinier ofta misshandlas och förödmjukas mellan gripande och förhör samt att de under förhör rutinmässigt hotas och binds på ett smärtsamt sätt. När misstanke föreligger om att en person har avgörande information om en förestående terroristattack tillämpas ett visst mått av psykiskt och fysiskt våld som enligt de israeliska människorättsorganisationerna *HaMoked* och *B'Tselem* kan jämföras med tortyr. I deras rapporter hävdas att denna form av tortyr utförs på basis av förutbestämda riktlinjer. FN:s kommitté mot tortyr upprepade i samband med sin granskning av Israel i maj 2009 sin tidigare rekommendation att ta avstånd från argument om "nödvändigt försvar" som motivering för tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling.

Israeliska flygattacker mot mål i Gaza har fortsatt under 2011, både som svar på raketbeskjutningar och som en så kallad preventiv åtgärd. Flygattackerna är inte alltid klart avgränsade mot militära anläggningar.

Enligt FN har sammanlagt 180 palestinier och tre israeler i eller kring Gaza dödats under 2010 och 2011 till följd av flygattacker och raketbeskjutningar.

Totalt har 115 palestinier dödats av israeliska säkerhetsstyrkor under 2011, varav 18 var minderåriga. Av dessa skedde 105 i Gaza, och 37 av de dödade var civilpersoner. Under 2011 genomfördes enligt uppgift 14 utomrättsliga avrättningar.

Palestinskt agerande

PA:s Basic Law förbjuder tortyr. Den interna palestinska splittringen mellan Fatah och Hamas, och uppdelningen mellan PA-styre på Västbanken och ett

Gaza kontrollerat av Hamas, har lett till förföljelser av politiska motståndare på båda sidor. Enligt uppgift förekommer behandling som kan likställas med tortyr i samband med frihetsberövanden.

I Gaza har FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR) konstaterat en rad fall av sådan behandling, samtidigt som dödsfall i häktet har rapporterats. *Independent Commission for Human Rights* (ICHR) har rapporterat om sammanlagt 214 fall av tortyr (112 på Västbanken och 102 i Gaza). Samtidigt har organisationen rapporterat om totalt 775 fall av godtyckliga frihetsberövanden på Västbanken under 2011, jämfört med 1 559 i 2010. Vad gäller Gaza har ICHR uppgifter om 271 fall av godtyckliga arresteringar för 2011, jämfört med 321 under 2010.

4. Dödsstraff

Israels agerande

Dödsstraff är avskaffat för brott i fredstid men finns kvar för vissa brott i krig.

Palestinskt agerande

Dödsstraff finns på straffskalan både på Västbanken och i Gaza men på initiativ av den palestinske presidenten har ett moratorium för verkställande av dödsdomar varit i kraft sedan 2004. Enligt *B'Tselem* utfärdade PA en dödsdom under 2011 men denna har inte verkställts. De facto-regeringen i Gaza anser emellertid att presidentens mandatperiod löpt ut och respekterar därför inte moratoriet. Enligt *B'Tselem* verkställdes tre dödsstraff av åtta som utfärdades i Gaza under 2011. I två av de verkställda fallen handlade det om personer som år 2004 förklarades skyldiga till mord och medlöperi, i det tredje fallet var personen vid tidigare tillfälle dömd för medlöperi.

Människorättsorganisationen *al-Haq* leder en koalition av organisationer med målsättningen att avskaffa dödsstraffet.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Israels agerande

Flertalet palestinska fångar förs till fängelser i Israel i strid med den fjärde Genèvekonventionen. Internationella rödakorskommittén (ICRC) besöker regelbundet fångar i israeliska fängelser och har inga problem att få tillträde.

Enligt *B'Tselem* fanns det totalt 4 281 palestinier i israeliskt fångenskap i slutet av december 2011.

Frihetsberövande utan rättegång förekommer, främst i form av så kallat administrativt förvar, som har stöd i flera israeliska lagrum. En person kan

placeras i administrativt förvar i upp till sex månader, men förvarsperioden kan förlängas ett obegränsat antal gånger. Omprövning av förvarsbeslutet måste ske var tredje månad. Enligt statistik från *B'Tselem* uppgick antalet personer i administrativt förvar i december 2011 till 307, varav en var under 18 år. Det är en ökning med omkring 50 procent jämfört med 2010, efter att antalet personer i administrativt förvar tidigare minskat kraftigt under perioden 2008–2010. En övervägande majoritet av de personer som hålls i administrativt förvar är palestinier.

FN:s kommitté mot tortyr har uttryckt oro över att administrativt förvar används för att hålla personer frihetsberövade under orimligt långa perioder utan rättegång. Såväl FN:s kommitté mot tortyr som FN:s kommitté för mänskliga rättigheter har uppmanat Israel att se över sin lagstiftning, avstå från tillämpningen av administrativt förvar, i synnerhet för minderåriga, och säkerställa att alla frihetsberövanden sker i enlighet med internationell rätt.

Attacker mot palestinier av israeliska bosättare är vanliga på Västbanken och har intensifierats de senaste åren, särskilt i samband med den årliga olivskörden. Bosättarvåldet äger vanligen rum på platser där bosättare och palestinier lever nära inpå varandra, framför allt i område C på Västbanken och i östra Jerusalem. För de palestinier som utsätts för bosättarvåldet, medför detta negativa konsekvenser både fysiskt men också vad gäller möjligheterna till försörjning.

Våldet tar sig olika uttryck såsom misshandel (i enstaka fall mord), förstörelse av jordbruk, i synnerhet olivträd, och trakasserier. Bosättarnas våldshandlingar har alltmer inriktats på palestiniernas försörjningskällor, med en dramatisk ökning av egendomsförstörelse under de senaste två åren. Enligt OCHA, FN:s kontor för humanitär samordning, har under 2011 mer än 7 500 olivträd (2 500 under september månad) ägda av palestinier förstörts i bosättarattacker. Personskador och skador på palestinsk egendom orsakade av bosättare hade fram till november 2011 ökat med 40 procent jämfört med 2010 och med 165 procent jämfört med 2009. Under de första tio månaderna av 2011 hade tre palestinier dödats och 167 skadats av israeliska bosättare. En palestinier dödades och 101 skadades av den israeliska försvarsmakten (Israel Defense Forces, IDF) under sammandrabbningar med bosättarna. Under samma period blev åtta bosättare dödade av palestinier och 30 skadade. Under 2011 utförde också bosättare attacker mot IDF. Flera palestinska moskéer förstördes eller vandaliserades.

I en rapport publicerad av FN:s generalsekreterares kansli den 16 september 2011 riktas skarp kritik mot den fortsatta straffriheten för bosättare.

Rörelsefriheten är kraftigt inskränkt på de ockuperade områdena på Västbanken och begränsas av separationsbarriären, vägspärrar, söndergrävda vägar, betongklumpar, jordhögar, så kallade bosättarvägar på vilka palestinier endast får färdas med särskilt tillstånd, samt utgångsförbud och olika tillståndskrav. En av följderna är att Västbanken fragmenteras till separata områden. Det är i princip inte heller möjligt att resa mellan Västbanken och Gaza. Tillträdet till Jerusalem är kraftigt begränsat för de palestinier som inte innehar ett ID-kort utfärdat i staden. Vid sidan av IDF sköts checkpoints även av privata säkerhetsföretag, vilket försvårar ansvarsutkrävande.

De israeliska bosättningarna strider mot internationell rätt. Bosättningarna fortsätter att begränsa palestiniernas rörelsefrihet och tillgång till bostadsområden. De fortsätter även att hindra den urbana utvecklingen för den palestinska befolkningen och att begränsa dess tillgång till vatten och grönområden. Cirka 40 procent av Västbanken är på grund av detta helt avstängd för palestinier. Enligt *B'Tselem* finns idag 124 officiella israeliska bosättningar på Västbanken och cirka 100 så kallade utposter. Endast utposterna anses av Israel vara olagliga. Utöver detta pågår en kraftig bosättningsexpansion i östra Jerusalem, med tolv större bosättningsblock inom kommunens gränser och flera mindre bosättarenklaver i palestinska delar av staden (särskilt i stadsdelarna Sheikh Jarrah och Silwan). Enligt uppgifter från flera organisationer uppgår antalet bosättare på Västbanken, inklusive östra Jerusalem, till över en halv miljon. Flera människorättsorganisationer rapporterar om att 2011 var ett rekordår vad gäller bosättningsbyggande, med en ökning på 20 procent jämfört med föregående år.

Israel bygger huvuddelen av separationsbarriären på ockuperad mark, vilket enligt ett uttalande från den internationella domstolen i Haag (ICJ) den 9 juli 2004 strider mot folkrätten. *B'Tselem* menar att bosättningarna har varit den tyngst vägande faktorn när barriärens dragning fastställts. Enligt OCHA har 61,8 procent av den planerade 708 kilometer långa separationsbarriären färdigställts och ytterligare 8,2 procent är under konstruktion. När separationsbarriären är färdig kommer dess huvuddel att vara inuti Västbanken, inklusive östra Jerusalem.

Palestinier utan Jerusalem-ID kan endast använda fyra av sjutton öppningar i barriären runt staden. Separationsbarriären skiljer invånarna från deras jordbruksmarker, arbetsplatser, skolor, vårdinrättningar och annan social service. Palestinier som bor på ockuperad mark på västra sidan av separationsbarriären måste ansöka om särskilt tillstånd för att vistas där de bor.

Enligt OCHA fanns det i december 2011 totalt 520 fysiska hinder av olika karaktär som hindrar rörelsefriheten på Västbanken. Antalet mobila vägspärrar uppgick i genomsnitt till 114 per vecka under 2011.

Blockaden av Gaza upprätthålls fortsatt, inklusive kontroll över luftrummet, kusten och den internationella gränsen. Av tidigare fem gränsövergångar mellan Israel och Gaza är numera tre helt stängda (Karni stängdes under 2011). De resterande två, Erez och Kerem Shalom, har till stora delar hållits öppna. Den först nämnda är avsedd för personer, den andra är en godsövergång. Effekterna av de israeliska lättnaderna i restriktionerna i juni 2010 är fortsatt mycket begränsade. Införseln av konsumtionsvaror har ökat, men införseln av byggnadsmateriel och insatsvaror är fortfarande starkt begränsad, vilket kraftigt begränsar möjligheterna till inhemsk produktion i Gaza. I december 2010 beslutade Israel att tillåta viss export från Gaza, men ytterst begränsade laster av varor har exporterats. Rafah, som är den enda övergången mot Egypten och som är avsedd för persontrafik, har under större delen av året hållits öppen för persontrafik.

Palestinier betraktas som statslösa av israeliska myndigheter även om de innehar medborgarskap i ett tredje land. De vägras normalt resa via flygplatsen Ben Gurion i Tel Aviv (utresa kräver särskilt tillstånd) samt återresa till Västbanken eller Gaza om de har vistats utomlands under tre till fem år utan att ha besökt sin hemtrakt.

De israeliska myndigheterna har successivt inskränkt möjligheterna för familjeåterförening och besökstillstånd till de ockuperade palestinska områdena. Icke folkbokförda palestinier eller utländska medborgare som är gifta med en palestinier/palestinska, som är bosatt på de ockuperade områdena, kan normalt inte bosätta sig där.

Sedan Israels ockupation och annektering av östra Jerusalem ska de rättssäkerhetsgarantier som finns i israelisk lag tillämpas i alla mål som gäller personer med hemvist i staden. Dock tenderar Israel att föra en diskriminerande politik gentemot palestinier i staden. Vräkningar, husdemoleringar och konfiskering av palestinsk egendom förekommer i östra Jerusalem.

Palestinskt agerande

PA:s *Basic Law* förbjuder godtyckliga frihetsberövanden. Ett svagt rättsväsende, en mångfald av säkerhetsorgan och, i Gaza, beväpnade grupper, medför att frihetsberövanden utan rättslig grund trots detta är relativt utbrett på de palestinska områdena.

De olika palestinska säkerhetsstyrkorna har egna häkten. Både i Gaza och på Västbanken förekommer det att politiska motståndare arresteras på godtyckliga grunder. Beslut av civila domstolar om frisläppande har inte alltid respekterats.

Förhållandena i palestinska häkten och fängelser är generellt undermåliga.

Den israeliske soldaten Gilad Shalit som kidnappades 2006 och därefter hölls frihetsberövad av Hamas i Gaza släpptes fri i oktober 2011 som en del av fångutbytet då totalt 1 027 palestinska fångar släpptes fria. Ett antal av dessa har därefter häktats på nytt.

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Rättsskipningen på de ockuperade palestinska områdena sker med tillämpning av en diversifierad lagstiftning. Selektivt tillämpas osmansk lag, lagstiftning från det brittiska mandatet och jordansk respektive egyptisk lag. Ett utkast till palestinsk strafflag (*Draft Penal Code*) är under utarbetande. Därtill kommer israeliska militära dekret och, i östra Jerusalem, israelisk lag.

Israels agerande

På Västbanken (exklusive östra Jerusalem) tillämpar Israel alltjämt brittisk undantagslagstiftning från 1945 vilket ger myndigheterna långtgående maktbefogenheter. FN:s kommitté för mänskliga rättigheter har uppmanat Israel att se över tillämpningen av undantagslagstiftningen och uttryckte i sina rekommendationer i juli 2010 oro över att översynen drar ut på tiden.

Rättssäkerheten för palestinier på Västbanken som arresteras av säkerhetsskäl är synnerligen begränsad. Oftast förekommer inga advokater under inledande förhör. Det finns uppgifter om framtvungade erkännanden. Prövningen sker i militärdomstolar som inte uppfyller grundläggande krav på rättssäkerhet. Administrativt frihetsberövade palestinska säkerhetsfångar sitter fängslade under långa tidsperioder utan rättegång.

Palestinskt agerande

Det palestinska rättsväsendet är fortsatt otillfredsställande men har stärkts genom reformer inom det statsbyggande arbetet på Västbanken. Domstolarna utsätts ibland för otillbörlig inblandning av den exekutiva makten. Såväl domstolsväsendet som åklagarämbetet lider brist på utbildad personal och resurser. Samarbetet mellan polis, åklagare och domstolsväsendet fungerar otillfredsställande och de inbördes relationerna mellan de olika institutionerna inom rättssektorn är oklara.

Enligt den så kallade *Judiciary Authority Law* utser presidenten domarna på basis av en rekommendation från den högsta administrativa instansen inom rättsväsendet (*High Judicial Council*).

Domstolsväsendet består av allmänna domstolar och militärdomstolar.

I januari 2011 trädde ett beslut i kraft som innebär att rättegångar mot civila inte längre kan hållas vid militärdomstolar. Det finns dock uppgifter om att säkerhets- och underrättelseorganen (främst så kallad *Preventive Security*) fortsätter med godtyckliga frihetsberövanden och misshandel. Samtidigt har flera av högsta domstolens domar om otillbörligt gripande inte verkställts, vilket strider mot *Basic Law*.

Särskilda förvaltningsdomstolar saknas. De erkända religiösa samfundens tillerkänns egen jurisdiktion i familjemål.

Den oberoende kommissionen för mänskliga rättigheter (ICHR) är den palestinska nationella institutionen för mänskliga rättigheter. ICHR har fullt medlemskap i FN:s samordningskommitté för nationella institutioner för mänskliga rättigheter. ICHR fungerar som en ombudsmannainstitution gentemot PA:s lagstiftande, verkställande och dömande makt.

Som resultat av den politiska splittringen mellan Västbanken och Gaza har PA sedan 2007 tillämpat beslut om att begränsa rätten till ämbete i den offentliga sektorn med hänvisning till säkerhetsprövning av personer i fråga. ICHR har tagit frågan till högsta domstolen i fall av olagligt avskedade lärare. Något utlåtande har ännu inte lämnats.

Rättssäkerheten i Gaza är fortsatt svag. Efter Hamas maktövertagande 2007 beordrade PA sina anställda inom rättsväsendet i Gaza att utebli från arbetet. Ett rättsväsende baserat på shari'ah har i praktiken etablerats i Gaza, även om dessa lagar tillämpas selektivt.

7. Strafffrihet

Israels agerande

Människorättsorganisationer har pekat på stora brister i det israeliska rättssystemets hantering av brott begångna av IDF eller bosättare mot palestinier på de ockuperade områdena. Bristfälliga utredningar medför att en majoritet av anmälningarna om våld mot palestinier läggs ner.

Det israeliska parlamentet har antagit en lag som innebär att staten avsäger sig ansvaret för att betala kompensation till palestinier för skador åsamkade av IDF. Lagen gäller retroaktivt från den 29 september 2000.

Palestinskt agerande

PA har vidtagit åtgärder för att beivra brott som begås av palestinska beväpnade grupper eller av palestinska säkerhetstjänsten mot israeler. PA

uppges i mindre grad beivra brott som palestinska beväpnade grupper och palestinska säkerhetstjänster begår mot palestinier.

Hamas har, inom sina led, vidtagit åtgärder för att stoppa raketbeskjutningen mot civila i Israel från Gaza. Andra beväpnade grupper i Gaza utför emellertid attacker mot främst civila mål i Israel i strid mot internationell humanitär rätt.

Ingen inom Hamas eller PA:s säkerhetsorgan har ställts till svars för brott mot den humanitära rätten under och efter Hamas maktövertagande i Gaza 2007.

8. Yttrande-, press- och informationsfrihet, inklusive på internet

Israels agerande

Sedan Israels ockupation och annektering av östra Jerusalem tillämpas där samma mediefrihet som i Israel. Yttrande- och tryckfriheten garanteras i lag. Medieklimatet är livligt och det finns ett stort antal tryckta och elektroniska medier som är oberoende av statsmakten. Medier är i princip underkastade militär censur av information som bedöms hota statens säkerhet. Allt material som kan sägas beröra den israeliska statens säkerhet ska underställas censorn före publicering, vilket också tillämpas på palestinska tidningar i Jerusalem. Detta berör främst tidningen al-Quds som dagligen underställer censorn ett antal artiklar.

Palestinskt agerande

Yttrande-, tryck-, mötes-, förenings- och religionsfrihet är bärande element i PA:s tillfälliga grundlag (*Basic Law*).

PA äger flera dagstidningar, tv- och radiokanaler på Västbanken. Det finns ingen institutionaliserad censur men yttrande- och mediefriheten begränsas av ett visst mått av självcensur. Den har särskilt tilltagit i Gaza efter Hamas maktövertagande, vilket indirekt gäller även utländska journalister. På Västbanken förs fortfarande en relativt kritisk debatt som drivs på av ett aktivt civilt samhälle, även om inskränkningar mot bland annat yttrande- och mötesfriheten förekommer, samt censur. En del oberoende internetmedier har växt fram under senare år.

Hamas begränsar systematiskt yttrande- och mediefriheten i Gaza. PA:s tv-station är förbjuden i Gaza och distribuering av tidningar från Västbanken hindras. Under demonstrationer har det förekommit att journalister har attackerats och misshandlats. Hamas tv-kanal al-Aqsa används i propaganda-syfte mot både Israel och PA:s ledarskap. Kontroll av internetanvändare förekommer.

Eftersom de palestinska områdena (östra Jerusalem, Västbanken och Gaza) är geografiskt och administrativt separerade och lyder under olika regelverk, ser förutsättningarna för internetanvändningen olika ut. För östra Jerusalem, under israelisk administration, beskrivs förhållandena i rapporten Mänskliga rättigheter i Israel 2011. Den interna palestinska splittringen mellan Västbanken och Gaza gör att telekommunikation och it lyder under två olika jurisdiktioner. Enligt ESCWA har genomförande av större projekt på telekommunikationsområdet försvårats på grund av detta. Israel kontrollerar införsel av leveranser och fördröjningar förekommer. Det är palestinska PalTel som äger det palestinska nätverket, men i linje med Osloavtalet sker kommunikation med omvärlden via Israel. PalTel köper sin bandbredd av israeliska företag och återsäljer kapaciteten till palestinska kunder, vilket bidrar till ökade kostnader.

I Gaza finns bara en internetleverantör, vilket leder till överbelastning då många användare samsas på ett gammalt och dåligt underhållet nätverk. Viss censur förekommer i form av att sidor som visar pornografi eller annat material som bedöms oförenligt med kulturen blockeras. Bevakning av meningsmotståndare, såsom kontroll av e-post och Facebook-konton förekommer, vilket har bidragit till försiktighet och självcensur. Stängning av hemsidor som är kritiska till ledningen har förekommit också på Västbanken.

9. Mötes- och föreningsfrihet

Israels agerande

Under fredliga demonstrationer som hålls mot separationsbarriären eller för rätt till bostad i östra Jerusalem förekommer det att Israel använder våld och godtyckliga arresteringar.

På Västbanken hålls regelbundna demonstrationer mot separationsbarriären, vilka oftast förhindras med hänvisning till att området är en militär zon. Demonstrationerna skingras ofta med våld. Tårgas och gummikulor används regelbundet, samtidigt som det förekommer att israeliska säkerhetsstyrkor avfyrar tårgasbehållare direkt mot demonstranter. Mustafa Tamimi, en palestinsk demonstrant, förlorade sitt liv till följd av skador orsakade av IDF i byn Nabi Saleh i december 2011. Problematiken uppmärksammades av FN:s specialrapportör för yttrandefrihet under hans besök i Israel och på de palestinska områdena i december 2011.

Israel har stängt ett antal palestinska institutioner i östra Jerusalem. Bland annat stängdes år 2005 *Orient House* som användes av PLO för internationella högnivåkontakter. Idag finns i princip ingen palestinsk politisk representation i östra Jerusalem.

Palestinskt agerande

På Västbanken tillåts människorättsorganisationer i princip att verka fritt, men ett antal organisationer har stängts av PA, samtidigt som det är svårt att registrera nya organisationer. Människorättsorganisationer menar att 70–75 procent av de stängda organisationerna har kopplingar till Hamas och misstänker att beslutet har politiska undertoner. Organisationerna har haft möjlighet att överklaga beslutet och har vunnit i några av fallen.

Under 2011 har flera demonstrationer i Gaza skingrats med våld. Den 15 mars använde de facto-regeringen våld för att förhindra och skingra ungdomsdemonstrationer till stöd för palestinsk försoning. Åtminstone hundra demonstranter och observatörer blev skadade till följd av säkerhetsstyrkornas agerande, och cirka femtio greps. Några mindre demonstrationer under de följande dagarna blev också skingrade med våld. Några fall av förhindrande av demonstrationer har rapporterats även på Västbanken.

10. Religions- och övertygelsefrihet

Israels agerande

Det förekommer att Israel inskränker religionsfriheten för palestinierna. Ofta förbjuds män under 45 år – med hänvisning till säkerhetsskäl – att delta i fredagsbönen i al-Aqsa-moskén på Haram al-Sharif/Tempelberget i Jerusalems gamla stad, även om vissa förbättringar har skett de senaste åren. Restriktioner gäller även kristna som vid högtider vill besöka sina heliga platser, såsom Gravkyrkan. Palestinier som är bosatta i Gaza har i princip ingen möjlighet att ta sig till området som utgör en av islams heliga platser.

De kristna ledarna i Jerusalem har kritiserat Israel för att landet egenmäktigt fattar beslut som rör staden och har framfört krav på att Jerusalem måste bli en öppen stad som är tillgänglig för judar, kristna och muslimer. Antalet kristna i regionen och i synnerhet i Jerusalem minskar kontinuerligt.

Palestinskt agerande

Enligt PA:s *Basic Law* är islam den officiella religionen på de palestinska områdena, men ”respekt och helighet för andra himmelska religioner ska bibehållas”. Grundlagen säger också att shari'ah ska vara den huvudsakliga källan till lagstiftning och att palestinierna är lika inför lagen och rättsväsendet, utan åtskillnad baserad på religion.

Sedan några år tillbaka utövar PA stark kontroll över moskéerna på Västbanken. Liknande politisk kontroll utövas i Gaza, även om den är mindre sammanhållen. Både i Gaza och på Västbanken har fredliga demonstrationer och offentliga bönestunder hindrats, ibland med användning av våld.

Av den totala palestinska befolkningen har antalet kristna minskat från cirka en femtedel på 1950-talet till mindre än två procent idag. Den främsta orsaken till utvandringen av kristna palestinier är bristen på goda ekonomiska utsikter i Palestina (de är i allmänhet välutbildade och har ofta lättare att utvandra). Men många kristna rapporterar också om ett ökat tryck i det palestinska samhället att anpassa sig till konservativa, islamiska värderingar.

Kristna är representerade på den politiska nivån. De har alltid haft en representant i PA-regeringar, 6 av de 132 platserna i parlamentet (PLC) är reserverade för dem, samt borgmästarposten i ett tiotal palestinska städer.

I Gaza har ett antal incidenter mot de återstående kristna (uppskattningsvis 2–3 000) rapporterats men det finns för lite information för att kunna avgöra om det föreligger en systematisk diskriminering av de facto-regeringen, särskilt eftersom många uppgifter från den kristna minoriteten i Gaza pekar på att Hamas ledarskap vill bevara samvaron mellan muslimer och kristna. De radikala islamistiska grupperingar som växer sig allt starkare är däremot mindre måna om denna samvaro och utövar indirekt tryck mot de facto-regeringen, vilket får negativa implikationer på de kristnas situation.

På Västbanken samarbetar PA:s säkerhetsstyrkor med IDF för att regelbundet möjliggöra för judar att besöka patriarken Josefs grav nära staden Nablus.

11. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

President- och parlamentsval genomfördes senast 2005 respektive 2006 och klassificerades som fria och rättvisa av internationella observatörsmissioner. Den oberoende valkommissionen (CEC) bedömdes ha genomfört valen professionellt och opartiskt. Nya val skulle ha hållits senast 2010 men har inte kunnat genomföras på grund av den interna palestinska splittringen. Av samma anledning är parlamentet i praktiken suspenderat och presidenten styr per dekret. Ett stort antal parlamentsledamöter, som greps av Israel efter valen 2006, sitter fortfarande i israeliskt fängelse.

De fyra PLC-medlemmar som tillfälligt hade tagit tillflykt till ICRC:s kontor i Jerusalem blev av Israel arresterade i två separata polisaktioner (september 2011 och januari 2012) för att sedan deporteras från de palestinska områdena. Detta agerande strider mot internationell humanitär rätt.

Lokala palestinska val skulle ha hållits 2009 men har inte heller kunnat genomföras. Palestinska högsta domstolen förklarade i december 2010 att regeringens beslut att inte hålla lokala val var olagligt.

En ny palestinsk vallag antogs 2007. Förändringarna innebär att ett fullödigt proportionellt valsysteem introduceras och att det krävs absolut majoritet för att vinna ett presidentval. Alla kandidater i president- och parlamentsvalen måste acceptera PLO:s roll som den enda rättmätiga representanten för det palestinska folket, PLO:s deklaration om självständighet samt PA:s *Basic Law*. Enligt försoningsöverenskommelsen ska allmänna val hållas under 2012.

Deltagandet i valen till de styrande organen på olika nivåer har genomgående varit högt. Kvinnors deltagande i det politiska livet är begränsat. Av 132 ledamöter i parlamentet är 18 kvinnor. Två kvinnor per valkrets kvoterades in i de lokala styrelseorganen vid lokalvalen.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

12. Rätten till arbete och relaterade frågor

Basic Law stipulerar att PA har en skyldighet att sträva efter att förse varje arbetsför individ med arbete. Alla har lika möjligheter att söka arbete inom den palestinska förvaltningen. Independent Commission for Human Rights (ICHR) tar emot klagomål om orättvis behandling vid tillsättning av tjänster på offentliga institutioner. Kontakter och släktskap snarare än meriter som grund för tillsättning av tjänster uppges vara vanligt förekommande.

Minimilöner finns endast för den offentliga sektorn på Västbanken och uppgår till cirka 2 900 svenska kronor per månad. I den offentliga sektorn är arbetsveckan fem dagar (39 timmar). I den privata sektorn är arbetsveckan 6 dagar (45 timmar). Den palestinska socialförsäkringslagen omfattar ett försäkrings-skydd mot arbetsrelaterade olyckor.

Rätten att bilda och vara medlem i fackföreningar garanteras i *Basic Law*. Det finns en central arbetstagarorganisation.

PA:s arbetsmarknadsministerium är ansvarigt för att inspektera säkerheten på arbetsplatser. Begränsade resurser, rörelsebegränsningar och den politiska uppdelningen mellan Västbanken och Gaza medför att övervakningsfunktionen är ineffektiv.

År 2011 var den uppskattade tillväxten för Västbanken och Gaza 9 procent. Samtidigt var utgångspunkten låg, särskilt i Gaza. Arbetslösheten i Gaza uppges vara 30,3 procent – bland de högsta i världen – medan motsvarande siffra på Västbanken är 21 procent. Kvinnornas deltagande på arbetsmarknaden är fortsatt lågt, och de utgör endast 16 procent av den formella arbetskraften.

Gazas ekonomi är beroende av tunnelhandeln som under de senaste årens blockad vuxit och medfört att en ny företagarklass har vuxit fram. Sedan Israel införde lättnader i restriktionerna i juni 2010 har tunnelekonomins betydelse minskat något, men den är fortfarande av avgörande betydelse för införseln av varor och personer. Tunnelarna används även för införsel av vapen.

Tusentals palestinier arbetar i de israeliska bosättningarna på Västbanken och omfattas av israelisk arbetsrättslig lagstiftning.

13. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Palestinier som bor i östra Jerusalem omfattas av det israeliska sjukförsäkringssystemet. Tillgången till och kvaliteten på sjukvård i östra Jerusalem är generellt sett god. Separationsbarriären innebär att tillgången till hälsovård försämras för palestinier som befinner sig på östra sidan av barriären.

Tillgången till och kvaliteten på sjukvården på Västbanken har löpande försämrats på grund av den israeliska avspärrningspolitiken. Vissa typer av sjukvård saknas helt på Västbanken och i Gaza. PA har vidare svårigheter att finansiera personal och utrustning vid vårdinrättningarna på Västbanken och strejker är vanliga. Konflikten negativa konsekvenser för den palestinska befolkningens fysiska och mentala hälsa är uppenbara. Situationen för barnen är särskilt besvärlig. PA:s statsbyggande ansträngningar, inklusive grundläggande service som sjukvårdsinrättningar, omfattar, på grund av israeliska restriktioner, inte område C. Istället är det främst det civila samhället som där levererar sjukvårdstjänster till palestinier. Det har förekommit att ambulanser fördröjts vid vägspärrar och att människor dött eller att kvinnor fött barn i väntan på att få passera en vägspärr.

Palestinier på Västbanken och i Gaza omfattas inte automatiskt av någon offentlig hälso- och sjukvård. På offentliga sjukhus är vårdkostnaden subventionerad. Akut sjukvård är ibland undantagen egenavgift. Den yrkesaktiva befolkningen har generellt den bästa sjukförsäkringen och är gratis för PA:s anställda. För vård på privatsjukhus betalar patienten vårdkostnaden. De palestinier som finns registrerade som flyktingar hos FN:s flyktingorgan *United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East* (UNRWA) får primär- och sjukhusvård mot mindre avgifter hos UNRWA.

I Gaza har restriktionerna för bränsleleveranser och import av reservdelar till generatorer periodvis avbrutit sjukhusens elförsörjning. Inskränkningar i det humanitära tillträdet till Gaza har tidvis medfört brist på vissa läkemedel. På grund av begränsningar i rörelsefriheten har det förekommit att palestinska

patienter nekats specialistvård utanför Gaza och att personer har dött till följd av detta.

14. Rätten till utbildning

På de palestinskkontrollerade områdena finns tre typer av skolor – allmänna och privata skolor och UNRWA-skolor. UNRWA bedriver endast grundläggande utbildning. Gymnasiekompetens kan erhållas vid allmänna eller privata skolor. Pojkar och flickor undervisas ofta i separata klasser. Det finns ett antal universitet, varav de flesta finansieras med privata medel.

Utbildningsnivån bland palestinierna generellt är relativt hög. Utbildning ses allmänt som en möjlighet att förbättra sina levnadsförhållanden samt också som en väg till arbete utomlands och värderas därför högt bland befolkningen. Enligt Världsbanken är 96,3 procent av männen och 87,4 procent av kvinnorna läskunniga. Utbildningssektorn möter dock betydande utmaningar både i östra Jerusalem (brist på lokaler), på Västbanken och i Gaza (finansiella svårigheter, inklusive återkommande strejker) och i UNRWA-skolorna (resursbrist). Behovet av skolors återuppbyggnad i Gaza är fortfarande akut.

Palestinska barn i Jerusalem har i huvudsak tillgång till gratis utbildning, men de resurser som kommunen lägger på allmänna palestinska skolor är mindre än på allmänna israeliska skolor. Separationsbarriärens dragning i Jerusalem begränsar möjligheten för många palestinska barn i Jerusalems förorter att ta sig till skolorna.

I mars 2011 krävde de israeliska myndigheterna att de privata skolor som tar emot medel från kommunen måste använda en redigerad version av läroböckerna (där till exempel bilder på den palestinska flaggan har tagits bort), i stället för PA:s originalversion, annars riskerade skolorna att förlora sin finansiering. Detta möttes av protester från föräldrar och andra som var engagerade i den palestinska utbildningssektorn. Många skolor har dock redan känt sig tvingade att följa rekommendationen. FN:s särskilde rapportör för yttrandefrihet uppmärksammade problemet under sitt besök i området i december 2011 och betonade att rätten att få lära sig om sitt eget folks historia hör till yttrandefriheten.

Den snabba befolkningsökningen skapar kapacitetsproblem för skolväsendet och dubbla skift är det normala.

15. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Den palestinska ekonomin och möjligheterna att tillhandahålla en tillfredsställande levnadsstandard är till stor del beroende av internationellt bistånd.

FN-organ uppger att 34,5 procent av befolkningen lever under fattigdomsgränsen, och i Gaza är 80 procent av invånarna beroende av hjälpprogram och andra former av bistånd. Enligt OCHA saknar 17 procent av den palestinska befolkningen på Västbanken respektive 44 procent i Gaza, tryggad livsmedelsförsörjning, vilket är en minskning jämfört med 22 respektive 52 procent för 2010.

På de ockuperade områdena förekommer fortsatt att IDF river hus med hänvisning till säkerhetskrav. FN:s kommitté för mänskliga rättigheter har uppmanat Israel att upphöra med demoleringarna. *B'Tselem* uppger att den israeliska armén sedan 2005 har upphört med att riva hus som bestraffning. Rivningen av hus av militära skäl och av hus som saknar byggnadstillstånd har ökat. Israels *Civil Administration* har under 2011 rivit 176 bostadsenheter utan byggnadstillstånd på Västbanken (område C), och därmed lämnat 1 138 palestinier bostadslösa, en kraftig ökning jämfört med 2010. I östra Jerusalem har 20 bostadsenheter rivits, vilka var hem för 132 palestinier. Enligt *International Peace and Cooperation Centre* (IPCC) finns idag cirka 22 000 byggnader utan byggnadstillstånd, den absoluta merparten ägda av palestinier. Det är mycket svårt för palestinier i östra Jerusalem att få byggnadstillstånd.

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

16. Kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter

Palestinskt agerande

Enligt *Basic Law* ska alla medborgare oavsett ras, religion eller kön åtnjuta samma rättigheter. Det palestinska samhället är dock i många avseenden fortfarande patriarkaliskt. Detta tar sig bland annat uttryck i höga födelsetal, få förvärvsarbetande kvinnor, få kvinnor i ledande positioner samt i en diskriminerande familje- och straffrättslig lagstiftning, inte minst avseende våld mot kvinnor och så kallade hedersmord.

Det finns uppgifter om att påtvingade äktenskap förekommer. Tidiga äktenskap är vanligt förekommande. Palestinska kvinnoorganisationer bedriver lobbying för att höja den lagliga åldern för äktenskap från 15 till 18 år. I takt med att det palestinska samhället utvecklas i konservativ riktning fokuserar många kvinnoorganisationer på att motverka försämringar av kvinnornas rättigheter snarare än på att uppnå förbättringar. Shari'ah tillämpas inom familjerätten och innebär att kvinnor diskrimineras på områden som äktenskap, skilsmässa, vårdnad av barn och medborgarskap.

Kvinnor är underrepresenterade i de politiska, ekonomiska och sociala samhällssfärerna. Endast cirka 15 procent av kvinnorna över 15 år är enligt

Palestinian Central Bureau of Statistics (PCBS) förvärvsarbetande, en av de lägsta siffrorna i internationell jämförelse. Kvinnor är kraftigt underrepresenterade i regeringen och i PLC. I expeditionsministären ingår tre kvinnliga ministrar.

Enligt PCBS genomgår omkring 75 procent av kvinnorna och 68 procent av pojkarna motsvarande gymnasieutbildning.

Våld mot kvinnor är enligt uppgift vanligt förekommande. Våld inom familjen och så kallade hedersmord ses av många som interna familjeangelägenheter. Män som begår brott mot kvinnor, inklusive hedersrelaterade mord, får ibland straffflintring med hänvisning till att brottet begicks i ett tillstånd av plötsligt vredesmod. Våldet mot kvinnor har ökat till följd av de senaste årens socioekonomiska kris. Omkring hälften av de gifta kvinnorna är utsatta för någon typ av våld i hemmet enligt den palestinska organisationen *Bisan Center for Research*.

Flera människorättsorganisationer har konstaterat att det finns allvarliga brister i PA:s hantering av våld i hemmet mot kvinnor och flickor och att incest kan polisanmälas endast av offrets manliga släktingar. HRW har pekat på att det saknas lagstiftning som förbjuder kvinnovåld eller våldtäkt inom äktenskapet samt att våldtäktsmän som gifter sig med sitt offer i vissa fall blir frikända från brottet. I januari 2011 presenterade PA en ambitiös strategi för bekämpning av våld mot kvinnor, den första av sitt slag i arabvärlden.

Det finns ett särskilt ministerium för kvinnofrågor som ska bevaka jämställdhetsfrågor inom de palestinska institutionerna och samhället i stort.

17. Barnets rättigheter

Israels agerande

Under 2011 har 18 palestinska minderåriga (under 18) dödats av israeliska säkerhetsstyrkor på Västbanken och i Gaza, samtidigt som ett par hundra blev skadade. Många barn och ungdomar lider av psykosomatiska problem som ett resultat av den krigsliknande situationen på de ockuperade områdena. Bland barnen i de israeliska civila områden som drabbas av palestinsk raketbeskjutning från Gaza rapporteras också om traumatisering.

Enligt israelisk lag är en person myndig vid 18 års ålder. I oktober 2011 höjdes myndighetsåldern i de områden som Israel ockuperar från 15 till 18. Människorättsorganisationer riktar fortsatt kritik mot att den militära rätten inte ger minderåriga tillräckligt skydd. Enligt statistik från *B'Tselem* hölls 132 minderåriga i israeliskt förvar i december 2011. Enligt flera människorättsorganisationer har cirka 700 palestinska barn fängslats årligen. Det finns också barn i administrativt förvar, som kan sitta fängslade utan rättegång under långa

tidsperioder. FN:s kommitté för barnets rättigheter uttryckte i samband med sin granskning 2010 oro över uppgifter om att minderåriga anklagats för säkerhetsrelaterade brott, utsatts för omild behandling och hållits i administrativt förvar under längre perioder.

När palestinska barn arresteras av Israel med hänvisning till säkerhetsskäl genomförs förhör utan möjlighet för barnet att ha kontakt med advokat eller släktingar. *Organisationen Defence for Children International* (DCI) har rapporterat om det förekommit att barn misshandlas, hotas och förödmjukas under förhör. Enligt uppgift förekommer påtvingade erkännanden.

Palestinskt agerande

Den jordanska lag som delvis tillämpas på Västbanken stipulerar att barn är straffmyndiga vid 7 års ålder. Lagförslag om att höja åldern till 9 eller 12 år har överlämnats till PLC men ännu inte behandlats.

Familjerelaterat våld mot barn är relativt vanligt. Barnarbete förekommer i ökande omfattning.

Existerande straff- och arbetsrätt på Västbanken och i Gaza skyddar barn, men efterlevnaden är svag. PA har utfäst sig att följa konventionen om barnets rättigheter, men det förekommer häktningar av minderåriga. Det finns inte några säkra uppgifter om antalet barn i palestinska fängelser.

18. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Israels agerande

Sedan 2002 förhindras familjeåterförening mellan en israelisk medborgare och en person bosatt på Västbanken eller i Gaza enligt lag. Detta har godtagits av Israels högsta domstol i ett utslag 2006 med hänvisning till säkerhetsskäl.

Beduinbefolkningen på Västbanken har av Israel tvångsförflyttats från boplatser när marken har tagits i anspråk för israeliska bosättningar. Flera fall som rör rättigheterna till marken har dragits inför israelisk domstol.

Israeliska myndigheter annonserade i slutet av 2011 planer på tvångsförflyttning av 20 beduinbyar i Jerusalems omnejd, något som skulle påverka cirka 2 300 människor.

19. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Palestinsk agerande

Rättsläget vad gäller kriminalisering av homosexualitet på Västbanken är oklart. I praktiken förefaller homosexualitet vara avkriminaliserat, men det finns inget uttryckligt rättsligt skydd för homosexuellas rättigheter. Utarbetandet av en ny straffrättslig lagstiftning pågår och det återstår att se hur denna kan komma att avhjälpa oklarheterna. Homosexualitet är kriminaliserat i Gaza.

Homo- och bisexualitet utgör ett socialt tabu och homosexuella är socialt marginaliserade på de palestinska områdena.

20. Flyktingars rättigheter

Ett särskilt FN-organ, UNRWA, skapades 1950 för att bistå palestinier som blev flyktingar i samband med det israelisk-arabiska kriget 1948. Idag räknas även ättlingar till dessa som flyktingar. Det finns över 4,96 miljoner palestinier registrerade som flyktingar hos flyktingorganet UNRWA, varav cirka 848 000 på Västbanken och 1,17 miljoner i Gaza. Flyktingfrågan är en av de så kallade slutstatusfrågorna som parterna ska lösa genom förhandlingar inom ramen för ett fredsavtal.

21. Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Palestinskt agerande

Personer med funktionsnedsättning missgynnas i det palestinska samhället, bland annat på undervisningsområdet och arbetsmarknaden. PA har antagit en lag om att minst fem procent av de offentliganställda ska vara personer med funktionsnedsättning. Enligt palestinska människorättsorganisationer efterlevs inte detta i praktiken.

ÖVRIGT

22. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

Ett stort antal palestinska, israeliska och internationella människorättsorganisationer verkar på de palestinska områdena.

Människorättsorganisationernas arbete försvåras av att ockupationsmakten begränsar tillträde och rörelsefrihet. Det händer att palestinska försvarare av de mänskliga rättigheterna sätts i så kallat administrativt förvar. FN:s särskilda rapportör för människorättsförsvarare kritiserade 2005 Israel för behandlingen av människorättsförsvarare. Biståndsaktörer inom den icke-statliga sektorn har emellanåt svårigheter att få besöks- och/eller arbetstillstånd. Detta har även drabbat svenska icke-statliga organisationer.

23. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

FN:s råd för mänskliga rättigheter har en särskild rapportör för de ockuperade palestinska områdena med mandat att löpande granska hur ockupationsmakten efterlever de mänskliga rättigheterna. För närvarande innehas funktionen av amerikanen Richard Falk.

FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR) har ett kontor för de ockuperade områdena.

Givarsamfundet ger ett omfattande stöd till palestinska och israeliska människorättsorganisationer. Sverige stödjer palestinska och israeliska organisationers arbete för mänskliga rättigheter genom det så kallade Sekretariatet för mänskliga rättigheter i östra Jerusalem, som har inrättats av Sverige, Danmark, Schweiz och Österrike. De insatser som får stöd genom sekretariatet äger rum på de ockuperade palestinska områdena och syftar till att öka respekten för och främjandet av de mänskliga rättigheterna. Under 2011 gavs direktstöd till 28 sådana organisationer. Därutöver utgår svenskt stöd till bland annat Diakonia som arbetar med att öka kunskapen om internationell humanitär rätt i Israel och på de ockuperade områdena samt Kvinna till kvinna som arbetar specifikt med kvinnors rättigheter.

Människorättsfrågor tas kontinuerligt upp i Sveriges och EU:s dialog med israeliska och palestinska företrädare. EU-representationen i östra Jerusalem har omfattande program till stöd för människorättsorganisationer på det ockuperade området.